

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Johan Skytte poliitikauuringute instituut

Andry Padar

**Regionaalsete kaubandusorganisatsioonide efektiivsuse võrdlus vabakaubanduse
edendamisel**

Bakalaureusteöö

Juhendaja: Raul Toomla, PhD

2016

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Olen nõus oma töö avaldamisega Tartu Ülikooli digitaalarhiivis DSpace.

Andry Padar

/töö autori nimi/

Sisukord

Sissejuhatus.....	4
Teoreetilised lähtekohad	6
Vabakaubandus.....	6
Regionaalne vabakaubandus	8
Uurimisküsimused ja meetod	12
Valitud organisatsioonid	14
MERCOSUR.....	14
NAFTA	15
CEMAC.....	16
ECO.....	16
Analüüs	18
Järeldus	34
Kokkuvõte	36
Summary	37
Kasutatud kirjandus	39

Sissejuhatus

Riikidevahelised majandussuhted eksisteerivad juba sajandeid ning tänu erinevate väärtuste ja tavade levikule tehakse järjest rohkem kaubavahetust erinevate riikide vahel. See on saanud võimalikuks tänu piirangute vähenemisele ning riikide omavahelise koostöö suurenemisele. Globaliseerumine on avanud uued turud ja lubab kaubelda vabamalt kui kunagi varem. Sellegipoolest on riikidel pandud kaupadele erinevad tolli-ja maksupiirangud, et väliskaubad ei domineeriks kohaliku turu üle. Viimase paarikümne aasta vältel on hakatud rohkem looma kaubandusliite ja ühendusi, mille eesmärgiks on elavdada ja kaasa aidata regionaalsele arengule ja integratsioonile, kaotades ära erinevad tollimaksud ja piirangud. See võimaldab riikidel veelgi enam tegeleda kaupade ja teenuste ekspordi ning impordiga oma regioonis, suurendades kaupade mitmekesisust, kvaliteeti ja konkurentsi. Sellist tüüpi riikidevahelised suhted toetavad regiooni majandusliiku arengut ning riikide enda majandusi. Teisest küljest elame me ajastul, kus rahvusvahelisi organisatsioone ja liite on rohkem kui kunagi varem. See tekitab paratamatult küsimusi, kas kõik need organisatsioonid on otstarbepärased, efektiivsed ning kui palju on nad kaasa aidanud majanduse elavdamisele.

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on uurida regionaalseid kaubandusühendusi ja nende efektiivsust vabakaubanduse arendamisel nende asutamise esimesel viiel aastal. Käesolev töö uurib, kuidas on riikidevaheline kaubavahetus muutnud riikide majandusi, kas regionaalne kaubavahetus on tänu sellele suurenenud. Lisaks vaatlen, kas regionaalne kaubavahetus on aidanud kaasa riikide majanduslikule arengule. Selle jaoks olen välja valinud neli regionaalset kaubandusorganisatsiooni, kelle majandussuhteid antud uurimuses lähemalt vaatlеме. Valitud organisatsioonid on MERCOSUR, Põhja-Ameerika Vabakaubandusühendus, Kesk-Aafrika Valuuta- ja Majandusühendus ning Majanduskoostöö Organisatsioon. Kõigi nende organisatsioonide eesmärgiks on edendada vabakaubandust ja toetada arengut regionaalsetes piirkondades.

See teema on tähtis, kuna pidevalt luuakse uusi liite, kokkuleppeid ja rahvusvahelisi organisatsioone, mille eesmärgiks on arendada majandust regionaalsel tasandil. Tihti peale eeldatakse, et kui koostöö tiheneb, siis see avaldab koheselt positiivset mõju

riikide majandustele. Käesolev uurimus annab ülevaate sellest, kui edukad ja efektiivsed on olnud neli regionaalset kaubandusorganisatsiooni oma algusaastatel.

Töö jaguneb kolme ossa. Esimese osas puudutan vabakaubanduse ja regionaalse vabakaubandusega seonduvaid teooriaid ja käsitlusi. Uurin, mida on erinevad autorid välja toonud vabakaubanduses ja regionaalsete kaubandussuhete kohta. Teises peatükis kirjeldan valitud regionaalseid kaubandusorganisatsioone ning toon välja nende asutamislepingute põhipunktid. Kolmandas peatükis analüüsin regionaalseid kaubandusorganisatsioone ja nende liikmesriikide majandusi, et näha, kas omavaheline kaubavahetus on suurenenud ning kas majanduslik edu on märgatav.

Teoreetilised lähtekohad

Vabakaubandus

Uurimuse keskmeks on vabakaubandus ning selle edendamine vastavas regionaalses piirkonnas. Sellepärast on uurimuse seisukohast äärmiselt oluline kindlaks teha ja aru saada vabakaubanduse ja regionaalse vabakaubanduse olemusest ja tähendusest. See aitab hiljem paremini mõista, millised regionaalsed organisatsioonid on pidanud kinni nendest ideedest.

Vabakaubandus on rahvusvaheline majandusstrateegia, mis reguleerib riikidevahelisi turge. Selle eesmärgiks on kaupade vaba liikumist takistavate faktorite nagu, tollimaksu, lisatasude ning muude nõuete, vähendamine või ära kaotamine. Vabad ja avatud turud toovad kaasa majanduskasvu ning aitavad luua rohkem töökohti. Kaubanduse liberaliseerimine suurendab tootlikust ning arendab innovatsiooni. Lisaks suurem kaubavahetus ja välisinvesteeringute hulk aitab tuua rohkem raha riiki ja kasvatada sisemajandust.

Vabakaubandus annab tarbijatele võimaluse osta kvaliteetsemaid tooteid, väiksema hinna eest. Importimine odavneb eriti suurtest riikidest nagu näiteks Hiina (Auer, Fischer 2010). Ühtlasi edendab see majanduskasvu, tõstab tootmise tõhusust, aitab kaasa innovatsiooni levikule ning tagab suurema õiglase kaubavahetuses. Aja jooksul võimaldab vabakaubandus suunata töötajaid ja ressursse otstarbekamalt, mis võimaldab tõhusamat tööstusharude arengut. Tulemuses on kõrgemad palgad, investeeringute kasvud ja tööturu paindlikkuse ja suuruse kasvamine. Need eelised suurendavad üldist kaubandust, riikide eksport ja import kasvab (Boudreaux 2005; 1) .

Walter Johnson on oma artiklis (Johnson 2015) uurinud lähemalt Jagdish Bhagwati raamatut „Free Trade Today“ ning toonud välja vabakaubanduse 6 peamist tunnust.

Tariifid

Vabakaubanduse peamiseks tunnuseks on vähene või olematu riikidevaheline tariifide süsteem imporditud kaupadele. Tariif on maks, mida omistatakse toodetele, mis tulevad

mõnest teisest riigist. See teeb välismaalt sisse toodud kaubad kunstlikult kallimaks kui kodumaal toodetud kaubad, andes kohalikule turule konkurentsieelise.

Turud

Riikidel ja mõjukatel majandusteguritel puudub võim teha otsuseid vabakaubandussüsteemis, seda on võimalik muuta ainult turgudel enestel. Kui välisriigi kaubad on hinnatud vastavalt turutingimustele, siis võitjaks on majanduslik konkurents, sest siis võidutseb turul parim toode ja madalaim hind. Oma majanduslikke huve saab kaitsta see tegutseja, kes omab kõige suuremat poliitilist jõudu.

Riigid

Vabakaubandus kaotab oma võrrandist riigi ja jätab järele ainult majanduse. Riigid on jõuetud, et teha majanduslikke otsuseid, mis puudutaksid globaalset majandust. Ettevõtted ja tarbijad teevad neid otsuseid põhinedes oma valikutel, mitte riiklikul poliitikal.

Lepingud

Turgude süsteem põhineb lepingutel müüjate ja ostjate vahel. Kuna riik ei ole võimeline sekkuma majanduslikesse otsustesse, siis globaalses majanduses domineerivad lepingud riiklike regulatsioonide üle. Sellespärast on lepingute vabadus väga tähtis tunnus vabakaubanduses.

Majandus

Majandus on vabakaubanduse idee põhiliseks osaks, seega puudutab vabakaubandus erinevaid majanduse valdkondi nagu töhusus, turud ja lepingud. Proteksionism jaguneb kaheks poliitiliseks kategooriaks, kodumaised tootjad ja riigi võim.

Globaalsus

Vabakaubandus taotleb maailma ilma piirideta. Majanduslikus mõttes on riigid tähtsusetud, ainuke, mis loeb, on ülemaailmse turu taotlus. Vabakaubanduse muudab maailmas ühtsemaks kui firmad ja pangad teenivad globaalseid huve ja ei keskendu nii väga ühele riigile.

Vabakaubandus võimaldab riigil laiendada oma kaupade valikuid ja teenuseid, mida ta pakub. Läbi impordi võimaldab ta riigil kasutada tooteid ja kaupu, mida ei suudeta toota kodukohas või mille tootmine on ebapraktiline, kuna kulud on liiga suured ning odavam on neid importida. Teisisõnu saab riik läbi kaubavahetuse omandada kaupu ja teenuseid suurema efektiivsusega ning samal ajal loob riigile võimaluse spetsialiseeruda nendele valdkondadele, kus tal on endal eelis.

Regionaalne vabakaubandus

Regionaalsed kaubandusorganisatsioonid on riikide rühma või mitme grupi vahel sõlmitud kokkulepped, et tugevdada nende majanduslikke sidemeid, eemaldades tõkked investeerimisele ja kaupade vabamale liikumisele (Baier 2008). Selle eesmärk on riikide omavaheline integratsioon ja kaitse kolmandate riikide impordi eest (Frankel 1997). Krugman (1991) väidab, et see on normaalne, kui riikide vahel, mis on üksteisele lähedal, esineb kaubandussidemeid, eriti kui mitte regionaalne kaubavahetus on majanduslikult mõttetu.

Majandusliku integratsiooni kasu (majanduskasv ning eriti SKP ja tootlikkuse kasv) sõltub riikide arenguastmest ja koostööd tegevate riikide arvust. Näiteks, kui eksisteerib kaks riiki, kes on majanduslikult integreeritud ning üks on tunduvalt suurem kui teine, siis kasu integratsioonist on suurele riigile väiksem ja vastupidi. Sellegipoolest produktiivsus integreeritud alal suureneb, kuid eriti on seda märgata vähemarenenud riikide juures. (Daimov 2008; 234). Seega saame väita, et majanduskasv on seotud riikide arvuga ning nende riikide arenguastmega, mida rohkem on riike regionaalsel kaubandusühenduses, seda suurem peaks olema regionaalne kaubavahetus. Riikide vahelist kaubavahetust mõjutab ka SKP väärtus (Tianshu 2007). Mida suurem ja tugevam on riigi majandus seda rohkem kaubavahetust peaks toimuma. Balassa (1962) ja Robson (1987) on mõlemad toonud välja, et majanduslik integratsioon saab toimuda ainult siis, kui kõikidele osapooltel on sarnased kauplemistingimused. Teisisõnu peab regionaalne kaubavahetus ühtlustama reegleid liikmesriikide vahel ning tagama kõigile võrdse turu.

Regionaalsed vabakaubanduslepingud ei käsitle tihtipeale ainult kaubavahetust riikide vahel, vaid soodustavad ka teenuste ja investeeringute vabamat liikumist. Need faktorid

mängivad sama suurt rolli kui lihtsalt kaubavahetus ning omavad tähtsat kohta riikide sissetulekus ning majanduskasvus (Maailma Pank 2005; 58). Mida rohkem integreeritud on kaubandusühendus, seda suurem võimalus on kaasa aidata riikide majanduskasvu saavutamisele.

Richard Newfarmer (Newfarmer 2006; 249-251) on oma uurimuses välja toonud, et kõige tõenäolisemalt suurendavad enda SKP-d pikema aja jooksul need regionaalsed vabakaubandusühendused, kes jälgivad järgnevaid põhimõtteid:

- Madal riigisisene tollimaksu enamsoodustusmäär
- Vähesed sektorite ja toodete erandid
- Kaubandust soodustavad meetmed
- Suur järelturg
- Piiriülese konkurentsi edendamine, eriti teenuste seas
- Investeeringute ja intellektuaalomandi jaoks eeskirja loomine
- Kindlad ajalised kokkulepped toimingute osas

Samas väidab Newfarmer (Newfarmer 2006; 249-251), et hästi läbimõeldud kokkulepetel on vähe väärtust, kui neid ei täideta ja paraku on see paljude regionaalsete vabakaubandusühenduste reaalsus. Eelkõige on seda näha arengumaade seas, kelle kokkulepped on halvasti rakendatud. See tuleneb nõrkadest järelevalve mehhanismidest või sellest, et ei suudeta hoida piisavalt poliitilist tähelepanu nendel teemadel, et viia sisse institutsionaalseid parandusi, mis puudutavad eelkõige piiriületust, tolli ja tariifiloetelusid. Üldjuhul kokkulepped lõuna ja põhja riikide vahel annavad efektiivsemaid tulemusi. Lisaks toob Maailma Panga (Maailma Pank 2005; 64-66) uurimus välja seda et, arengumaade regionaalsed koostööalad seisavad vastamisi 2 suure probleemiga. Neil on tavaliselt palju väiksem turg teenuste ja kaupade jaoks ning kuna kaupu toodetakse juba niigi madalate kuludega, siis võimalus nende eest suuremat kasu saada on väiksem. Hartzenberg (2011;3) toob välja selle, et väikene turg on tingitud tänu madalale elatustasemele ja väikesele rahvaarvule. Enamus piirkondlikud kaubanduslepped on arengumaade jaoks efektiivseid ainult siis, kui rakendatakse ja viiakse läbi põhjalikumaid riigisiseseid reforme. Need reformid suudaksid muuta turu vabamaks ning avatumaks, mis omakorda tooks suurema kaubavahetuse. Selle jaoks on

tähtis, et organisatsioonid sõnastaksid oma eesmärgid põhjalikult ning asuksid neid ellu viima.

Regionaalsete kaubandusorganisatsioonide edu tuleneb sellest, kui suur on riikide tahtmine oma majandusi liberaliseerida ning kui palju nad on nõus nende muutustega kaasa tulema. See nõuab riikidelt omavahelist kommunikatsiooni, majandusliku dialoogi ja tõsisid pingutusi, et saavutada ühine mõistmine ja arusaam. Lepingud, mis käsitlevad rohkem takistuste eemaldamist kaupadelt ja teenustelt, mõjutavad rohkem kaubandusvoolu ja sissetulekuid. Siinkohal tuleb arvestada kolme tähtsa punktiga (Maailma Pank 2005; 57-59). Esiteks, regionaalne integratsioon vähendab kõikide osapoolte tariife ja seega ei pruugi kaubandus tuua kaasa kohest majanduslikku kasvu, isegi kui kaubavahetus suureneb. Teiseks, regionaalsed kaubanduslepingud mis näevad ette kaubandus kulude vähendamist võivad stimuleerida ka kaubandust teiste riikidega. Kolmandaks, oluliselt võib majanduskasvu ja sissetulekuid suurendada, kui riigid puudutavad oma lepingutes ka investeringuid ja teenuste ning tööjõu küsimusi. Regionaalsed kaubandusühendused mis oluliselt suurendavad oma turuosa mõjutavad ka majandus kasvu positiivselt. Suurem turg võimaldab laiemat konkurentsi, suuremaid koguseid ja paremat spetsialiseerumist, mis kõik omakorda suurendavad tootlikust ja kasvu.

Regionaalsete kaubanduslepete põhiküsimuseks on olnud alati, kas see teeb liikmesriikide majanduse paremaks. On autoreid, kes ei jaga ainult positiivseid väljavaateid kaubandusorganisatsioonide toimimisele. Oma töös toob Vinel (1950) välja, et regionaalsed kaubandusorganisatsioonid ei pruugi tõsta liikmesriikide heaolu. Tariifide eemaldamine kaupadelt võib tuua kaasa kaupade ümberjagunemise, kus import nihkub kõige tõhusamalt tarnijalt riigile, kellel on kõige soodsamad turutingimused. See loob ebaefektiivsust maailmamajanduses, mis puudutab eelkõike riike, kes ei kuulu bloki sisse, kuid võib viia ka liikmesriigi sisese hindade tõusuni. Seevastu kui regionaalse kaubandusorganisatsioon toob kaasa suurema impordi läbi tõhusa bloki sisese tarnija, siis võidavad sellest just tarbijad kuna see toob kaasa kaupade hinnalanguse ning parandab liikmesriikide heaolu. (Freund, Ornelas 2010; 5-6)

Sellest tulenevalt püstitan ka kaks hüpoteesi mida hakkan käesolevas uurimuses lähemalt analüüsima.

Esmalt väidan, et regionaalne vabakaubandus on kaasa toonud riikide omavahelise kaubanduse suurenemise. Selle hüpoteesi eesmärgiks on teada saada millist mõju avaldab regionaalse kaubandusorganisatsiooni loomine ja selle töös osalemine.

Teiseks hüpoteesiks väidan seda, et blokisisene kauplemine on toonud kaasa majandusliku edu suurenemise. Läbi selle tahan ma teada, kas regionaalne kauplemine tagab tingimata riikide majanduse suurenemise.

Uurimisküsimused ja meetod

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on võrrelda regionaalseid kaubandusorganisatsioone ja nende majanduslikku efektiivsust vabakaubanduse edenemisel asukohariikides esimesel viiel aastal. Selle jaoks olen ma välja valinud neli regionaalset kaubandusühendust: MERCOSUR, Kesk-Aafrika Riikide Majandusühendus, Põhja-Ameerika Vabakaubanduse Assotsiatsioon ja Majanduskoostöö Organisatsiooni. Parema võrdluse tekitamiseks olen võtnud valitud organisatsioonide riikide majandusnäitajaid viis aastat enne organisatsiooni loomist ja viis aastat pärast organisatsiooni loomist. See aitab mul tõmmata paremaid võrdlusi erinevate riikide ja hiljem ka organisatsioonide vahel. Lisaks annab see võimaluse näha, milline oli riikide majanduslik seis enne tihedamate majanduslike sidemete loomist ning kuidas on need mõjutanud riikide kaubandusi. Uurimus ei keskendu ainult riikide edukusele, vaid jälgib ja toob välja nende omavahelise kaubavahetuse, et paremini näha erinevaid muutujaid.

Antud uurimus on kvantitatiivne ning võrdleb kaubandusorganisatsioonide majanduse näitajaid kümne aastase perioodi jooksul, millest viis aastat on enne organisatsiooni loomist ja viis pärast. See võimaldab näha paremini kuidas on toimunud kaubavahetus riikide vahel ning milliseid muutusi on märgata. Selle jaoks olen välja valinud neli indikaatorit läbi mille ma majanduse efektiivsust mõõdan.

Kõik uurimuses kasutatud andmed olen saanud Maailma Panga ja Rahvusvahelise Valuutafondi andmebaasidest. Uurimuses kasutatavad efektiivsuse indikaatorid on

SKP

SKP ehk sisemajanduse koguprodukt on üks peamisi kasutatavaid indikaatoreid, millega majandusteadlased uurivad riigi majanduslikku seisundit. Läbi selle saame mõõta riikide majanduskasvu või majanduslangust. Lisaks näitab SKP riigi hetkest majanduslikku võimekust. SKP annab ka võimaluse vaadata, kui suur on olnud riikide majanduskasv enne regionaalsete kaubandusorganisatsioonidega liitumist ning milline on see pärast liitumist. Kas SKP on märgatavalt tõusnud või hoopis kahanenud ning mis järeldusi saame sealt teha.

Import ja eksport

Järgnevateks indikaatoriteks võtsin ma riikide impordi ja ekspordi. Import on kaupade ja teenuste sissevedu teistest riikidest ning eksport on kaupade ja teenuste väljavedu teistesse riikidesse. Läbi nende näitajate saan ma hinnata, kuidas peale regionaalsete vabakaubandusorganisatsioonide loomist on riigid omavahel hakanud kaupu ja teenuseid vahetama. Kas see on kaasa toonud regioonisisese kaubanduse suurenemise või mitte.

Kaubandusbilanss

Kaubandusbilanss on eksporditavate ja imporditavate kaupade ja teenuste rahalise väärtuse erinevus mingi kindla aja jooksul (Sullivan, Sheriffin 2003). Kui riigis eksporditakse rohkem kui imporditakse, siis tekib kaubandusbilansi ülejääk ja see tähendab, et riigi rahavool on suurem kui väljavool. Riigile tähendab see seda, et nad saavad rohkem kapitali elanike kohta, mis omakorda tähendab võimalikku kõrgemat elustandardit. Selle vastand on kaubandusbilansi puudujääk. Väike puudujääk kaubandusbilansis ei oma erilist efekti, kuid suurem kaubandusbilansi puudujääk mõjutab SKP kasvu ning pidurdab majanduse arengut. (Campbell 2015; 37)

Läbi nende indikaatorite saab hinnata, kas regionaalne vabakaubandus on aidanud kaasa majanduse elavdamisele või mitte ning kas kaubandusblokid on kaasa toonud regioonisisese kaubanduse suurenemise.

Valitud organisatsioonid

MERCOSUR

MERCOSUR ehk Lõuna Ühisturg on majanduslik ja poliitiline Liit Argentiina, Brasiilia, Paraguay, Venezuela ja Uruguay vahel. MERCOSURi juured ulatuvad 1980ndatesse, kui omavahelist koostööd proovisid edendada Argentiina ja Brasiilia (Mecham, 2003). Sealt sai alguse idee suuremaks omavaheliseks kaubandussidemete tugevdamiseks. Lõuna Ühisturg asutati 26.märtsil 1991.aastal Asuncioni lepinguga, kui sellele kirjutasid alla Argentiina, Brasiilia, Paraguay ja Uruguay presidendid. Asuncionis sõlmitud lepingu eesmärgiks oli edendada vabakaubandust ning hõlbustada tööjõu, kapitali ja kaupade sujuvat liikumist liikmesriikide vahel. Koostöö eesmärk oli ära kaotada kaubandustariife, mis seni olid raskendanud omavahelist kaubavahetust. Esialgne koostööleping ei olnud veel juriidiliselt siduv ning selle jaoks toimus teine kohtumine 1994.aastal, kus sõlmiti Ouro Preto leping, mis andis Mercosurile juriidilise keha. Aasta hiljem otsustati ühisturg ümber teha tolliliiduks. Tänapäevaks on MERCOSURiga veel liitunud Venezuela, kes pidi saama organisatsiooni osaks 2006.aastal, kuid Uruguay poliitilise vastuseisu tõttu sai ta seda alles 2012.aastal teha. (Campbell 2015; 31-32)

Lõuna Ühisturg soodustab (Campbell 2015; 32)

- Toodetud kaupade, teenuste ja tegurite tasuta transiiti liikmesriikide vahel. Muuhulgas sisaldab see tollimaksu õiguste kõrvaldamist ning mittetariifsete piirangute kaotamist kaupade läbiveol või teisi sarnaste tagajärgedega meetmeid.
- Määrab ühise väliskaubanduse tollitariifi ja võtab vastu ühise kaubanduspoliitika, mis puudutab mitteliikmetest riike või riikide rühmi ning taotleb seisukohtade kooskõlastamist regionaalsetel ja rahvusvahelistel kaubandus- ning majanduskohtumistel.
- Liikmesriikide makromajandusliku ja valdkondliku poliitika koordineerimine, mis puudutab väliskaubandust, põllumajandust, tööstust, makse, rahasüsteeme, kapitali vahetust, teenuseid, tolli, transporti ja sideteenuseid ning teisi valdkondi, milles liikmesriigid suudavad kokku leppida, et tagada vaba konkurents.

NAFTA

NAFTA ehk Põhja-Ameerika Vabakaubanduse Assotsiatsioon on regionaalne vabakaubanduse ala Kanada, Ameerika Ühendriikide ja Mehhiko vahel. Oma suuruselt on ta üks suuremaid kaubandusühendusi maailmas. Esmalt jagasid ühiseid vaateid Kanada ja Ameerika Ühendriigid, kes sõlmisid 1989.aastal vabakaubanduslepingu omavahel, kuid ametlikult loodi NAFTA 1994.aastal, kui sellega liitus Mehhiko. Loodud kokkuleppe eesmärgiks oli Kanada, Ameerika Ühendriikide ja Mehhiko vaheliste kaubandus-ja investeerimistariifide vähendamine ning inimeste elustandardi ja heaolu tõstmine.

NAFTA soodustab (NAFTA kodulehekülg)

- Kaupade ligipääsu turule
 - Tollimaksude kaotamine tuhandetelt kaupadelt, mis liiguvad üle Põhja-Ameerika piiride
 - Järkjärguline tariifide alandamine ja erireeglid põllumajanduse, autode, tekstiili ja rõiva toodetele
 - Erilised õigused NAFTA teenuste pakkujatele ja kasutajatele üle mitme valdkonna
 - Erilised õigused telekommunikatsiooni ja finants teenustele
 - Ametlik vaidluste lahendamise protseduur, mis aitab lahendada tekkivaid erimeelsusi NAFTA lepingu tõlgendamisel või rakendamisel
- Välisinvesteeringute kaitsmine
 - Kohustus kohelda NAFTA riikidest pärit investoreid ja nende investeeringuid mitte halvemalt kui oma kodumaised investoreid
 - Läbipaistva ja siduva vaidluste lahendamise mehhanismi loomine, mis tegeleks spetsiaalselt ainult investeeringutega
- Intellektuaalomandi kaitse
 - Laialdane ja tõhus intellektuaalomandi kaitse (sh. patendid, kaubamärgid, autoriõigused ja tööstusdisain). Tagades, et rakendanud meetmed ei piiraks seaduslikku kaubavahetust
- Lihtsam ligipääs ärireisijatele

- Lihtsam ligipääs erinevate erialade spetsialistidele, et nad saaksid läbi kontinendi lihtsamalt liikuda
- Juurdepääs riigihangetele
 - Juurdepääs riigihangetele Kanada, Mehhiko ja Ameerika Ühendriikide aladel

Lisaks vabakaubandusleppetele 3 riigi vahel on nad leppinud kokku ka kahes teises lepingus, mis jõustuvad vabakaubandusleppete üheaegselt. Esmalt Põhja-Ameerika Keskkonna Koostöö leping, mille eesmärk on ühiselt seista ja välja töötada keskkonnaga seotuid seisukohti. Teiseks lepinguks on Põhja-Ameerika Tööjõu Koostöö lepe, mille eesmärk on edendada veelgi koostööd riikide tööjõu küsimustes.

CEMAC

CEMAC on Kesk-Aafrika Majandus- ja Valuutaühendus, mille asutamislepingule kirjutasid 1994.aastal alla Kamerun, Tšaad, Kesk-Aafrika Vabariik, Kongo Vabariik, Ekvatoriaal Guinea ja Gabon. Ametlikult alustas majandus ühendus tööd 1999.aastal. Selle liidu algseks eesmärgiks oli luua piirkonnasisene integratsioon ning võtta kasutusele ühine valuuta. CEMACi riigid jagavad ühist majanduslikku, reguleerivat ja õiguslikku struktuuri, proovides sama ajal säilitada ühiseid tollitariife kolmandate riikide suhtes. (International Democracy Watch)

Lisaks põhiideele on Ühenduse eesmärkides

- Ühise turu stabiliseerimine ja arendamine, et tuua majandusliku heaolu liikmesriikidele.
- CFA franki stabiilsena hoidmine
- Poliitiliste ja sotsiaalsete suhete stabiliseerimine
- Tariifide kaotamine liikmesriikide seast

ECO

ECO ehk Majanduskoostöö Organisatsioon on regionaalne vabakaubandusorganisatsioon, mis asutati 1985.aastal Iraani, Pakistani ja Türgi poolt.

Eesmärgiks on edendada majanduslikku, tehnilist ja kultuurialast koostööd liikmesriikide vahel. 1992.aastal organisatsioon laienes ning vastu võeti 7 uut liiget: Afganistani Islamivabariik, Aserbaidžaaani Vabariik, Kasahstani Vabariik, Kõrgõzstan, Tadžikistani Vabariik, Turkmenistan ja Usbekistani Vabariik. Kuna riigid jagavad sarnaseid kultuurilisi ja ajaloolisi vaateid, siis on eesmärgiks kiirendada regionaalset arengut ning ühist koostööd veelgi rohkem. (ECO kodulehekülg)

ECO peamisteks eesmärkides on

- Jätkusuutlik liikmesriikide majanduse areng
- Progressiivne kaubandustõkete kõrvaldamine ja riikidevaheliste kaubandussidemete parandamine
- ECO regiooni majandusliku võimekuse tõstmine maailmakaubanduses ja majanduslik lõimumine maailmamajandusega
- Transpordi ja sideinfrastruktuuri arendamine ja sidumine liikmesriikide ja välismaailmaga
- Erastamine ja majanduse liberaliseerimine
- ECO regiooni maavarade parem rakendamine ja kättesaadavaks tegemine
- Põllumajandusliku tööstuse tõhus ja potentsiaalne kasutamine
- Piirkondliku koostöö arendamine, et vähendada uimastite kuritarvitamist, kaitsta ökoloogilisi ja keskkondlikke huve ja tugevdada rahvaste kultuurilisi sidemeid
- Koostöö teiste rahvusvaheliste ja regionaalsete organisatsioonidega

Analüüs

Selles peatükis analüüsin ma valitud vabakaubandusorganisatsioonide majanduslikke näitajaid, mille põhjal saan teada, kas riikide kaubavahetus on omavahel suurenenud ning kuidas on see mõju avaldanud nende kaubandusbilansile ja majanduskasvule. Selle analüüsi põhjal saan vastused uurimuses püstitatud küsimustele ning vaadata, kas pakutud hüpoteesid pidasid paika.

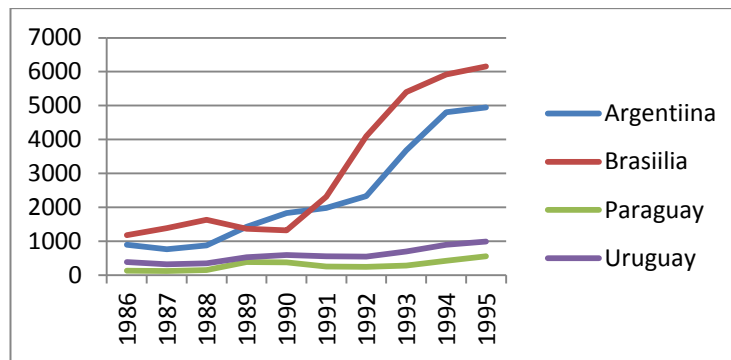
MERCOSUR

Eksport

MERCOSUR																
EKSPORT																
	Argentiina (ARG)				Brasiilia (BRA)				Paraguay (PRY)				Uruguay (URY)			
	Kokku	BRA	PRY	URY	Kokku	ARG	PRY	URY	Kokku	ARG	BRA	URY	Kokku	ARG	BRA	PRY
1986	894	698	67	129	1176	682	291	203	132	35	91	6	389	88	296	5
1987	767	539	60	168	1385	831	287	267	126	53	62	11	324	113	204	7
1988	873	607	79	187	1636	975	340	321	154	33	117	4	349	105	236	8
1989	1428	1124	96	208	1367	710	323	334	388	49	328	11	526	78	441	7
1990	1833	1423	147	263	1320	645	380	295	379	55	312	12	594	82	506	6
1991	1978	1489	178	311	2309	1476	496	337	259	45	203	11	557	163	384	10
1992	2327	1671	272	384	4097	3040	543	514	246	64	171	11	544	250	284	10
1993	3684	2814	358	512	5397	3661	961	775	287	65	215	7	698	316	366	16
1994	4803	3655	498	650	5922	4136	1054	732	425	91	324	10	898	382	492	24
1995	4949	3685	657	607	6154	4041	1301	812	558	79	467	12	995	268	702	25

Tabel 1. MERCOSURi riikide omavaheline eksport 1986-1995 (miljonit dollarit) (IMF)

Tabelis 1 näeme MERCOSURi riikide omavahelist eksporti 1986-1995.aastal. Tabelist võime välja lugeda, et kõige suurema ekspordiga riik on Brasiilia, kelle kaubandusmahud ületavad 10 kordselt Paraguay omasid, kes on kõige väiksema ekspordimahuga riik nende seas. Pärast vabakaubandusala loomist on kõikide riikide eksport olnud tõusuteel, kuid on märgata ka seda, et Uruguay ja Paraguay turud ei ole 1992.aastal suutnud kohe kasvuteele minna, ent pärast 1992.aastat on kõikide riikide eksport tõusuteel. Enim on näha ekspordi kasvu Argentiina ja Brasiilia näitel. Just nende omavaheline eksport on mänginud suuremamahulist rolli koguekspordi kasvus ning on mitmekordistanud riikidevahelist kaubavahetust.

Tabel 2. MERCOSURi riikide kogu omavaheline eksport 1986-1995 (miljonit dollarit) (IMF)

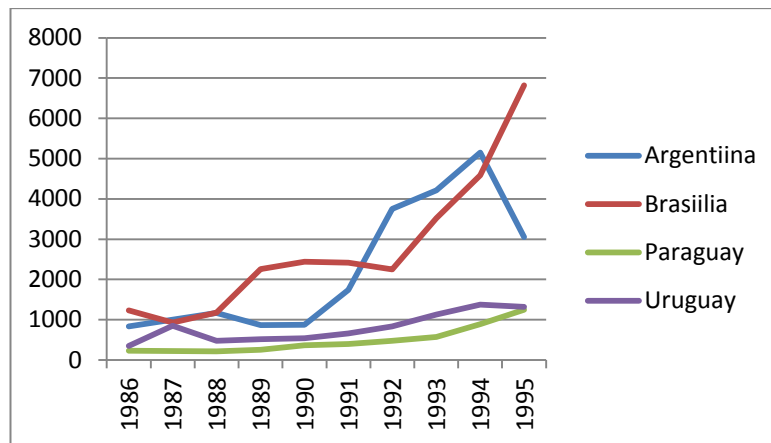
Kõige enam on mõjutanud regionaalse vabakaubanduse suurenemine Brasiilia eksporti, mis on 1995.aastaks 6 korda suurenenud võrreldes 10 aastat eelneva ajaga. Graafikult on näha, et kaubavahetuse suurem elavnemine toimus just 1991.aastal kui organisatsioon loodi. Paraku on see enam mõjutanud Argentiina ja Brasiilia eksporti ning Paraguay ja Uruguay ekspordi kasv on olnud minimaalne, kuid positiivse trendiga.

Import

MERCOSUR																
IMPORT																
	Argentiina (ARG)				Brasiilia (BRA)				Paraguay (PRY)				Uruguay (URY)			
	Kokku	BRA	PRY	URY	Kokku	ARG	PRY	URY	Kokku	ARG	BRA	URY	Kokku	ARG	BRA	PRY
1986	831	691	47	93	1233	776	152	305	234	70	160	4	348	124	212	12
1987	1003	819	70	114	928	612	67	249	223	46	169	8	849	559	279	11
1988	1170	971	68	131	1173	739	118	316	216	59	151	6	478	157	307	14
1989	869	721	49	99	2257	1297	360	600	251	68	177	6	519	187	320	12
1990	876	718	42	116	2443	1514	335	594	367	151	207	9	540	222	303	15
1991	1738	1532	40	166	2416	1747	223	446	396	152	234	10	656	272	373	11
1992	3755	3339	65	351	2249	1721	187	341	475	201	263	11	832	346	475	11
1993	4212	3568	73	571	3524	2809	275	440	570	211	340	19	1127	479	641	7
1994	5147	4286	72	789	4583	3662	352	569	892	308	555	29	1371	653	709	9
1995	3053	2695	76	282	6821	5570	514	737	1244	567	644	33	1322	609	699	14

Tabel 3. MERCOSURi riikide omavaheline import 1986-1995 (miljonit dollarit) (IMF)

Sarnaselt ekspordile on näha, et kõige suurimaks importijaks on Brasiilia ja kõige väiksem Paraguay. Enne 1991.aastat on kõikide riikide import kõikunud üles ja alla, kuid peale vabakaubanduse lepingut on riikide import olnud peamiselt kasvavas trendis. Langust on märgata 1995.aastal Argentiina ja vähesel määral Uruguay puhul. Märkimisväärne on see, et Paraguay ja Uruguay omavaheline importimine on olnud minimaalne ning vastupidiselt on kõige suurem importimine Brasiiliasse.

Tabel 4. MERCOSURi riikide kogu omavaheline import 1986-1995 (miljonit dollarit) (IMF)

Kui vaadata riikide kogu importi 10 aasta vältel, siis näeme, et oma suurema ekspordi tõusu on riigid saavutanud peale 1991. aastat, mis omakorda tõestab seda, et vabakaubandusala on toonud kaasa kaubavahetuse suurenemise riikide vahel.

Kaubandusbilanss

MERCOSUR				
Kaubandusbilanss				
	Argentiina	Brasiilia	Paraguay	Uruguay
1986	63	-57	-216	155
1987	-236	457	-723	101
1988	-297	463	-324	133
1989	559	-890	-131	275
1990	957	-1123	-161	227
1991	240	-107	-397	161
1992	-1428	1848	-586	69
1993	-528	1873	-840	128
1994	-344	1339	-946	6
1995	1896	-667	-764	-249

Tabel 5. MERCOSURi riikide kaubandusbilanss 1986-1995 (miljonit dollarit) (IMF)

Tabelist 5 võime näha, et MERCOSURi riikide kaubandusbilanss on väga kõikumine positiivsete ja negatiivsete väärtuste vahel, v.a Paraguay, kes on pidevas kaubandusbilansi puudujäägis. See tähendab, et Paraguayl on raha väljavool suurem kui sissevool, üldisemas perspektiivis mõjutab see majanduskasvu ning riigi arengut tervikuna. Argentiina ja Brasiilia puhul näeme kõikumist kaubandusbilansi puudujäägi ja ülejäägi vahel ning antud nähtus on äärmiselt normaalne ja ei mõjuta riigi käekäiku majanduslanguse ning negatiivsete arengute suunas. Väga positiivse näitena on Uruguay, kelle kaubandusmahud on küll väiksemad kui teistel riikidel, kuid

sellegipooldest on need enamasti ülejäägis. See tähendab potentsiaalset majanduskasvu ja stabiilsemat riigi arengut.

SKP

MERCOSUR										
SKP										
	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Argentiina	111	111	126	76	141	190	229	237	257	258
Brasiilia	268	294	330	426	462	603	401	438	558	785
Paraguay	3	4	4	5	6	7	7	7	8	9
Uruguay	6	7	8	8	9	11	13	15	17	19

Tabel 6. MERCOSURi riikide SKP 1986-1995 (miljardit dollarit) (Maailma Pank)

MERCOSURi liikmesriikide SKP on kindlasti tõusnud selle aja jooksul, kui organisatsioon loodi. Veelgi enam on keskmisest suuremat majanduskasvu märgata Argentiina ja Uruguay puhul, kelle majandus kogeb ligi 25% tõusu. Paraguay näitab üles stabiilsust ning majanduskasvu ning MERCOSURi kaubandusbilansi puudujääk ei ole suutnud tema mõju vähendada. Üllatuslikult kogeb 1992.aastal majanduslangust Brasiilia, kelle majandus langeb ligi 30% võrra. Pärast sellist langust jätkab trend positiivses joones ning 1995.aastaks on Brasiilia majandus juba kosunud ning omab SKP-d 785 miljoni USA dollari juures.

Järelduseks võime väita, et MERCOSUR loomine 1991. aastal on aidanud kaasa riikide majandustele. Kaubavahetus on märkimisväärselt suurenenud ning liigub enamasti positiivses suunas. Kõige suuremat mõju on mänginud Brasiilia majanduse olemasolu, sest import ja eksport Brasiiliaga on kasvatanud riikide kaubavahetust enim. Kuigi mingil moel on kõik riigid omanud ka tagasilööke, on üldine regionaalsest kaubavahetuses aidanud kaasa piirkonna majanduslikule arengule ning riikide sisemajanduse kogutoodangu kasvule.

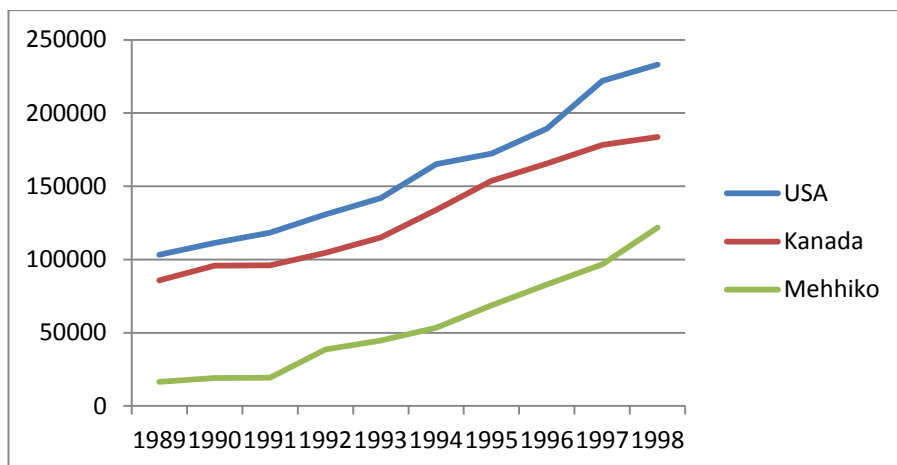
NAFTA

Eksport

NAFTA									
EKSPORT									
	Ameerika Ühendriigid			Kanada			Mehhiko		
	Kokku	Kanada	Mehhiko	Kokku	USA	Mehhiko	Kokku	USA	Kanada
1989	103235	78266	24969	85830	85305	525	16435	16163	272
1990	111334	82959	28375	95876	95388	488	19063	18837	226
1991	118422	85146	33276	95960	95574	386	19290	18729	561
1992	130754	90156	40598	104473	103860	613	38468	37468	1000
1993	141826	100191	41635	115047	114448	599	44658	43117	1541
1994	165105	114255	50850	133827	133112	715	53413	51943	1470
1995	172336	126024	46312	153682	152896	786	68736	66757	1979
1996	189345	132584	56761	165616	164761	855	82843	80673	2170
1997	221962	150584	71378	178233	177317	916	96688	94531	2157
1998	233162	154152	79010	183660	182802	858	121914	120393	1521

Tabel 7. NAFTA riikide omavaheline eksport 1989-1998 (miljonit dollarit) (IMF)

Tabelist 7 näeme, et eksport NAFTA riikide vahel on olnud püsivalt kasvuteel. Märkatav muutus tuleb eelkõige sisse 1994.aastal, kui NAFTA loodi. Näeme, et Mehhiko ja Kanada ekspordis toimub hüppeline kasv ning nende kaubavahetus suureneb Ameerika Ühendriikidega. Kuigi Ameerika Ühendriikide eksport on samuti tõusujoones, ei ole märgata keskmisest suuremat muutust. Paremate ekspordi võimaluste avanemine on mänginud kõige tähtsat rolli Mehhiko jaoks, sest tabelist 7 võime näha kuidas viie tegutsemisaasta vältel on Mehhiko eksport Ameerika Ühendriikidega suurenenud kolmekordselt. Ainukest ekspordi langust on märgata Mehhiko ja Kanada vahel, kus mõlema riigi kaubavahetus on küll kasvanud, kuid samas ka kõikunud üles ja alla.

Tabel 8. NAFTA riikide kogu eksport 1989-1998 (miljonit dollarit) (IMF)

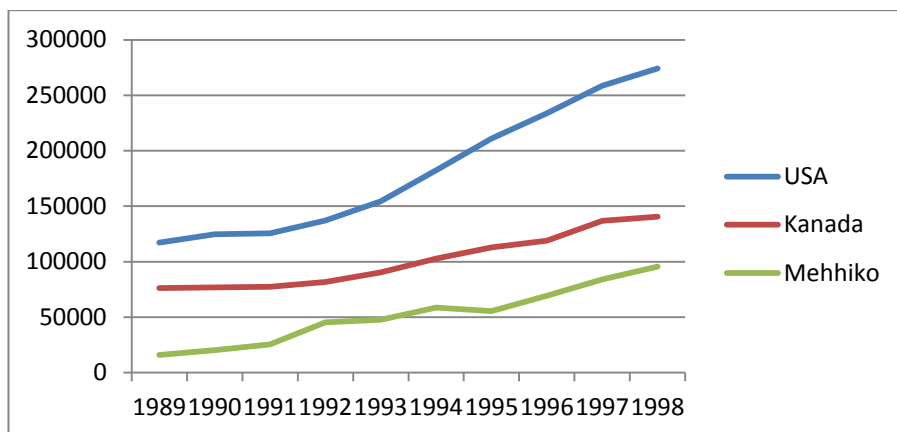
Kui vaadata eksporti üldiselt, siis võime väita, et regionaalne koostöö on suurendanud riikide ekspordimahtusid ning teinud kaubavahetuse omavahel mugavamaks ja lihtsamaks. Hüppelist kasvu pole märgata olnud, kuid kindlalt võib väita, et tugevam positiivne trend on olemas ja kogu eksport on olnud ainult plussis.

Import

NAFTA									
IMPORT									
	Ameerika Ühendriigid			Kanada			Mehhiko		
	Kokku	Kanada	Mehhiko	Kokku	USA	Mehhiko	Kokku	USA	Kanada
1989	117140	89550	27590	76127	74549	1578	15913	15554	359
1990	124577	93780	30797	76883	75252	1631	20237	19846	391
1991	125602	93736	31866	77369	75025	2344	25432	24652	780
1992	137178	101292	35886	81721	79294	2427	45331	44279	1052
1993	154362	113617	40745	90424	87759	2665	47705	46542	1163
1994	182312	131956	50356	102754	99628	3126	58609	57009	1600
1995	211060	148304	62756	112762	108988	3774	55391	54017	1374
1996	233857	159746	74111	118907	114626	4281	69373	67629	1744
1997	258607	171440	87167	136916	131948	4968	84150	82182	1968
1998	274126	178048	96078	140526	135503	5023	95544	93252	2292

Tabel 9. NAFTA riikide omavaheline import 1989-1998 (miljonit dollarit) (IMF)

Tabel 9 põhjal saab öelda, et kõik riigid on saanud osaks impordi suurenemisest. Ameerika Ühendriikide import on nii Mehhikoga kui ka Kanadaga suurenenud. Eriti tuntav on kasv pärast NAFTA loomist, kuid see on pigem sujuv kui hüppeline. Sarnane olukord on Kanadaga, kus impordi kasvu on märgata, kuid see on stabiilne. Ainukene riik, kellel on näha, et omavaheline kaubandus on kõikuv ka NAFTA loomise ajal, on Mehhiko, kelle import Kanadaga on olnud ebastabiilset kasvav.

Tabel 10. NAFTA riikide kogu omavaheline import 1989-1998 (miljonit dollarit) (IMF)

Kogu import on kasvutrendis ja nagu tabelist 10 on näha, siis kõige suurem kasv on toimunud Ameerika Ühendriikide impordis, mis on kasvanud peaaegu kaks korda peale NAFTA-ga liitumist.

Kaubandusbilanss

NAFTA			
Kaubandusbilanss			
	USA	Kanada	Mehhiko
1989	-13905	9703	522
1990	-13243	18993	-1174
1991	-7180	18591	-6142
1992	-6424	22752	-6863
1993	-12536	24623	-3047
1994	-17207	31073	-5196
1995	-38724	40920	13345
1996	-44512	46709	13470
1997	-36645	41317	12538
1998	-40964	43134	26370

Tabel 11. NAFTA riikide kaubandusbilanss 1989-1998 (miljonit dollarit) (IMF)

Nagu käesolevast tabelist näha, siis riikide kaubandusbilansid on kõik väga erinevad. Ameerika Ühendriikidel on pidev bilansi puudujääk, mis ei näita kahanemise märke ja mis võib pikemas perspektiivis pärssida omavahelist kaubandust. Teiseks ja väga positiivseks näiteks on Kanada, kes on suutnud oma kaubandusbilanssi hoida ülejäägis ning isegi suutnud seda märkimisväärselt kasvatada. Mehhiko on samuti eeskujulik näide positiivsest kaubandusbilansist. Kuigi tabelist 11 võime näha, et enne NAFTA-ga liitumist oli omavaheline kaubandusbilanss negatiivne, siis NAFTA-ga liitumine on

kaasa toonud selle olukorra paranemise. See näitab, et kaubavahetus NAFTA sees on Mehhiko turule mõjunud väga positiivselt ning jätkab kasvamist.

SKP

NAFTA										
SKP										
	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
USA	5657	5980	6174	6539	6878	7308	7664	8100	8608	9089
Kanada	563	592	608	590	575	576	602	627	651	631
Mehhiko	230	263	314	363	503	527	343	397	480	502

Tabel 12. NAFTA riikide SKP 1989-1998 (miljardit dollarit) (Maaailma Pank)

NAFTA liikmesriikide SKP on ajavahemikus 1986-1995 kindlasti kasvanud, kuid peab arvesse võtma ka seda, et NAFTA on väike osa kogu kaubandusest, millega need riigid tegelevad. Eriti käib see Ameerika Ühendriikide kohta, kelle majandus on üks maailma suurimad ning kellel on koostöölepinguid paljude teiste riikide ja liitudega. Sellegipoolest võime väita, et oma positiivne majanduslik mõju on NAFTA-l ka Ameerika Ühendriikidele, rääkimata teistest riikidest.

Kui vaadata kogu NAFTA toimimist, siis võime öelda, et igal juhul on toimunud omavaheline impordi ja ekspordi tõus. Eriti suurt rolli on see mänginud Mehhiko jaoks, kes on tänu suuremale ekspordile ja impordile suutnud kasvatada oma kaubavahetust liikmesriikide vahel ning samaaegselt hoida kaubandusbilanssi ülejäägis. Sarnaselt mängis kaupade vabam liikumine rolli ka teiste liikmesriikide jaoks ning võib väita, et regionaalne koostöö on osutunud väga edukaks liikmesriikide vahel.

CEMAC

Eksport

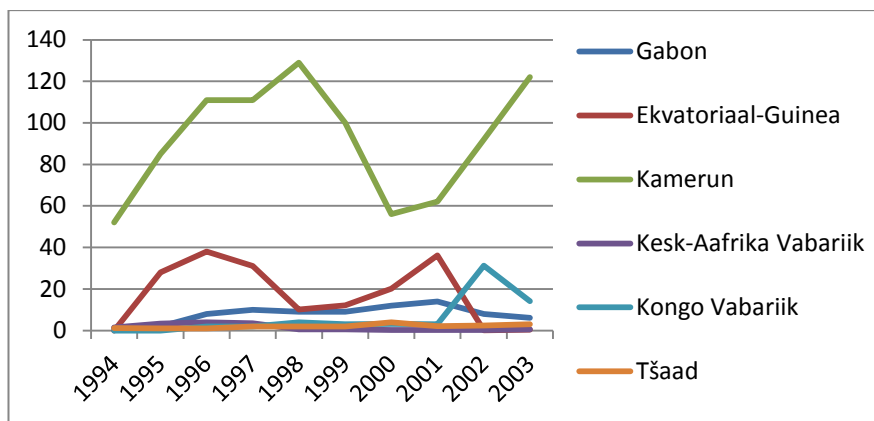
CEEMAC																		
EKSPORT																		
Gabon (GAB)							Ekvatoriaal-Guinea (GNQ)							Kamerun (CMR)				
	Kokku	GNQ	CMR	CAF	COD	TCD	Kokku	GAB	CMR	CAF	COD	TCD	Kokku	GAB	GNQ	CAF	COD	TCD
1994	1,2	0	1	0	0,2	0	0	0	0	0	0	0	52	16	11	8	11	6
1995	2	0	2	0	0	0	28	0	28	0	0	0	85	25	24	13	17	6
1996	8	2	1	0	5	0	38,1	0,1	38	0	0	0	111	32	32	16	21	10
1997	10	2	2	0	6	0	31,1	0,1	31	0	0	0	111	44	24	17	14	12
1998	9	2	1	0	6	0	10,1	0,1	10	0	0	0	129	39	24	16	19	31
1999	9	2	1	0	6	0	12,1	0,1	12	0	0	0	100	32	14	16	17	21
2000	12	3	2	0	7	0	20,1	0,1	20	0	0	0	56	15	7	6	18	10
2001	14	3	3	0	8	0	36,2	0,1	36	0	0	0	62	16	10	5	19	12
2002	8	2	3	0	3	0	0,1	0,1	0	0	0	0	92	19	0	14	21	38
2003	6,1	2	2	0,1	2	0	0,4	0,1	0	0	0,3	0	122	43	0	13	20	46

Tabel 13. CEMACi riikide omavaheline eksport 1994-2003 1.osa (miljonit dollarit) (IMF)

CEEMAC																		
EKSPORT																		
Kesk-Aafrika Vabariik (CAF)							Kongo Vabariik (COD)							Tšaad (TCD)				
	Kokku	GAB	GNQ	CMR	COD	TCD	Kokku	GAB	GNQ	CMR	CAF	TCD	Kokku	GAB	GNQ	CMR	CAF	COD
1994	1,5	0	0	0,1	1,0	0,4	0	0	0	0	0	0	1,2	0	0	0,2	1,0	0
1995	3,4	0	0	0,4	2,0	1,0	0	0	0	0	0	0	1,1	0	0	0,1	1,0	0
1996	4,0	0	0	2,0	1,0	1,0	2	1	0	1	0	0	1,0	0	0	0,0	1,0	0
1997	3,5	0	0	3,0	0,3	0,2	2	1	0	1	0	0	2,0	0	0	1,0	1,0	0
1998	0,6	0	0	0,1	0,3	0,2	4	1	0	2	1	0	2,0	0	0	0,0	2,0	0
1999	0,6	0	0	0,1	0,3	0,2	3	1	0	1	1	0	2,0	0	0	0,0	2,0	0
2000	0,3	0	0	0,0	0,1	0,2	3,2	1	0	1	1	0	4,0	0	0	2,0	2,0	0
2001	0,3	0	0	0,0	0,1	0,2	3,1	1	0	1	1	0	2,1	0	0	0,1	2,0	0
2002	0,3	0	0	0,0	0,1	0,2	31,2	3	0	27	1	0,1	2,4	0	0	0,3	2,0	0,1
2003	0,5	0	0	0,0	0,2	0,3	14,2	3	0	10	1	0,1	3,1	0	0	0,1	3,0	0

Tabel 14. CEMACi riikide omavaheline eksport 1994-2003 2.osa (miljonit dollarit) (IMF)

Tabelis 13 ja 14 on välja toodud CEMACi riikide omavaheline eksport 1994-2003.aastal. Tabelitest võime välja lugeda, et eksport omavahel ei oma kindlalt kasvu või kahanemise mustrit ja on üsna kaootiline. Tähelepanuväärne on see, et Kamerun omab ainukesena ekspordi suhteid kõikide liikmesriikidega, kuid alates 2002.aastast on näha Ekvatoriaal-Guineaga ekspordi kadumist. Kamerun on ka kõige suurema majandusega riik liikmesriikide seas. Teiste riikide puhul on kohe selgelt näha, et koostööd ei tehta ühe või mitme riigiga, olenemata sellest, et loodud on vabakaubandusala ja majandusühendus. See on esimene märk, et hoolimata koostöölepingust ei ole suudetud või tahetud arendada vabakaubandust täiel mahul. Lisaks ei ole ükski riik suutnud organisatsiooni eelneva ajaga tekitada stabiilset majanduskasvu ning mitme riigi näitel võib öelda, et see on olnud languses.

Tabel 15. CEMACi riikide kogu omavaheline eksport 1994-2003 (miljonit dollarit) (IMF)

Kui vaadata riikide kogu omavahelist eksporti aastatel 1994-2003 näeme vaheldumisi tõususeid ja langusid, kaasa pole aidanud majandusühenduse loomine ning Kameruni eksport isegi väheneb sel ajal kahekordselt.

Import

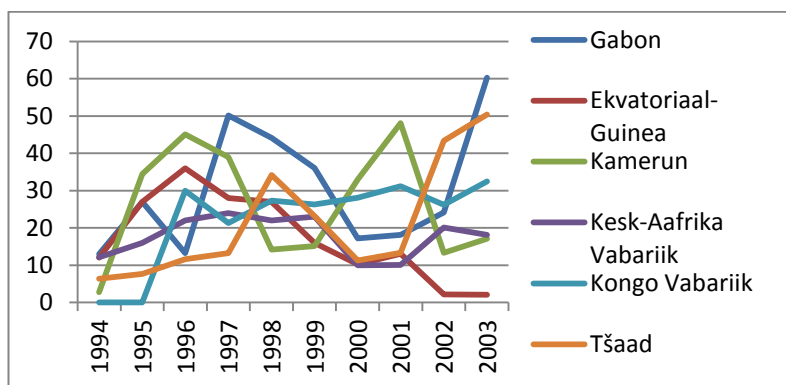
CEEMAC																		
IMPORT																		
	Gabon (GAB)						Ekvatoriaal-Guinea (GNQ)						Kamerun (CMR)					
	Kokku	GNQ	CMR	CAF	COD	TCD	Kokku	GAB	CMR	CAF	COD	TCD	Kokku	GAB	GNQ	CAF	COD	TCD
1994	13	0	12	0	1	0	12	0	12	0	0	0	2,8	2	0	0,1	0,5	0,2
1995	27	0	27	0	0	0	27	0	27	0	0	0	34,4	2	31	0,3	1	0,1
1996	13,2	0,1	12	0,1	1	0	36	1	35	0	0	0	45,1	2	42	0,1	1	0
1997	50,1	0,1	49	0	1	0	28	1	27	0	0	0	39	2	34	0	2	1
1998	44,1	0,1	43	0	1	0	27	1	26	0	0	0	14,2	1	11	0,1	2	0,1
1999	36,1	0,1	35	0	1	0	16	1	15	0	0	0	15,1	1	13	0,1	1	0
2000	17,2	0,2	16	0	1	0	10,2	2	8	0	0,2	0	33	2	21	0	8	2
2001	18,1	0,1	17	0	1	0	13,1	2	11	0	0,1	0	48,1	3	40	0	5	0,1
2002	24,1	0,1	21	0	3	0	2,2	2	0	0	0,2	0	13,3	3	0	0	10	0,3
2003	60,3	0,2	57	0,1	3	0	2,1	2	0	0	0,1	0	17,1	2	0	0	15	0,1

Tabel 16. CEMACi riikide omavaheline import 1994-2003 1.osa (miljonit dollarit) (IMF)

	CEEMAC																	
	IMPORT																	
	Kesk-Aafrika Vabariik (CAF)						Kongo Vabariik (COD)						Tšaad (TCD)					
	Kokku	GAB	GNQ	CMR	COD	TCD	Kokku	GAB	GNQ	CMR	CAF	TCD	Kokku	GAB	GNQ	CMR	CAF	COD
1994	12,1	0,1	0	8	3	1	0	0	0	0	0	0	6,4	0	0	6	0,4	0
1995	16	0	0	12	3	1	0	0	0	0	0	0	7,7	0	0	7	0,7	0
1996	22	0	0	18	3	1	30	6	0	23	1	0	11,6	0	0	11	0,6	0
1997	24	0	0	19	3	2	21,3	6	0	15	0,3	0	13,2	0	0	13	0,2	0
1998	22	0	0	17	3	2	27,3	6	0	21	0,3	0	34,2	0	0	34	0,2	0
1999	23	0	0	18	3	2	26,3	7	0	19	0,3	0	23,2	0	0	23	0,2	0
2000	10	0	0	7	1	2	28,1	8	0	20	0,1	0	11,3	0	0	11	0,3	0
2001	10,1	0,1	0	6	1	3	31,2	9	0,1	22	0,1	0	13,3	0	0	13	0,3	0
2002	20,1	0,1	0	16	1	3	26,2	3	0	23	0,1	0,1	43,4	0	0	43	0,3	0,1
2003	18,1	0,1	0	14	1	3	32,5	2	0,3	30	0,2	0	50,4	0	0	50	0,3	0,1

Tabel 17. CEMACi riikide omavaheline import 1994-2003 2.osa (miljonit dollarit) (IMF)

Kui vaadata riikide omavahelist importi, siis võib väita, et viie aasta lõikes pärast kaubandusühenduse töö algust, on riikide import suurenenud, ainukeseks erandiks on Kamerun. Endiselt on näha samasugust kõrvalekallet nagu ekspordi puhul, et teatud riikide vaheline import on täiesti olematu. Eriti paistab silma Ekvatoriaalne-Guinea, kellega impordi suhetesse ei ole astunud Kesk-Aafrika Vabariik ja Tšaad ning marginaalset kaubavahetust omab Gabon ja Kongo Vabariik.

Tabel 18. CEMACi riikide kogu omavaheline import 1994-2003 (miljonit dollarit) (IMF)

Raske on tuua paralleele kaubandusühenduse loomise ja impordi kasvu vahel. Riikide import on aastate vältel küll suurenenud, kuid olnud nii ebastabiilne, et raske on näha otsest mõju kaubandusühenduse loomisest. Vastupidiselt näeme, et Kameruni import on langenud kolmekordselt selle viie aasta jooksul, mil organisatsioon loodi.

Kaubandusbilanss

	Gabon	Ekvatoriaal-Guinea	Kamerun	Kesk-Aafrika Vabariik	Kongo Vabariik	Tšaad
1994	-11,8	-12	49,2	-10,6	0	-5,2
1995	-25	1	50,6	-12,6	0	-6,6
1996	-5,2	2,1	65,9	-18	-28	-10,6
1997	-40,1	3,1	72	-20,5	-19,3	-11,2
1998	-35,1	-16,9	114,8	-21,4	-23,3	-32,2
1999	-27,1	-3,9	84,9	-22,4	-23,3	-21,2
2000	-5,2	9,9	23	-9,7	-24,9	-7,3
2001	-4,1	23,1	13,9	-9,8	-28,1	-11,2
2002	-16,1	-2,1	78,7	-19,8	5	-41
2003	-54,2	-1,7	104,9	-17,6	-18,3	-47,3

Tabel 19. CEMACi riikide kaubandusbilanss 1994-2003 (miljonit dollarit) (IMF)

Tabelist on näha, et ainukene riik, kes on suutnud püsivalt oma kaubandusbilanssi positiivsena hoida on Kamerun, osad marginaalid ulatuvad isegi üle 100 miljoni euronni aasta kohta. See tähendab, et Kameruni majandus on pikemas perspektiivis tõusu teel ning raha jääb rohkem riiki. Teiste CEMACi riikidega nii hästi ei ole ning kõige täbaramas olukorras on Gabon, Kesk-Aafrika Vabariik ja Tšaad, kelle kaubandusbilanss on olnud terve kümne aasta vältel puudujäägis. Kuigi Ekvatoriaal-Guinea ja Kongo Vabariigi kaubandusbilanss ei ole pidevas ülejäägis, siis ei oma see olulist tähtsust riigi arengu võtmes, eeldusel, et nad suudavad edaspidi sarnast joont hoida.

SKP

CEMAC										
SKP										
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Gabon	4	5	6	5	4	5	5	5	5	6
Ekvatoriaal-Guinea	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	0,6	1	1	2	2
Kamerun	9	9	10	10	10	10	9	10	11	14
Kesk-Aafrika Vabariik	0,6	1	1	0,9	1	1	0,9	0,9	1	1
Kongo Vabariik	2	2	3	2	2	2	3	3	3	3
Tšaad	1	1	2	2	2	2	1	2	2	3

Tabel 20. CEMACi riikide SKP 1994-2003 (miljardit dollarit) (Maaailma Pank)

Tabelist 20 võime näha, et pikaajaline kaubandusbilansi puudujääk ei ole mänginud olulist rolli Gaboni ja Tšaadi jaoks, kellel on märgatav SKP kasv. Vastupidine olukord on tekkinud Kesk-Aafrika Vabariigi jaoks, kelle SKP on olnud küll väikeses

kõikumises, kuid jäänud 1 miljardi dollari juurde. Kõige enam on kasvanud Kameruni majandus kellel SKP on 1999.aasta 10st miljardist kasvanud 2003.aastaks 14 miljardi dollari juurde, mis on 40% kasv.

Kokkuvõttes võime järeldada, et omavaheline kaubavahetuse suurenemine on olnud ebastandardne ning märkimisväärsed tulemusi see andnud ei ole. Osade liikmesriikide omavaheline kaubavahetus on täiesti olematu ning sellele pole majandusühenduse loomine kaasa aidanud. Kaasa pole aidanud ka riikide arvukus, mis oleks pidanud võimaldama laiemal kandepinna riikide impordi ja ekspordi jaoks. Võime väita, et CEMAC-i töö esimesel viiel algusaastal on olnud ebaõnnestunud.

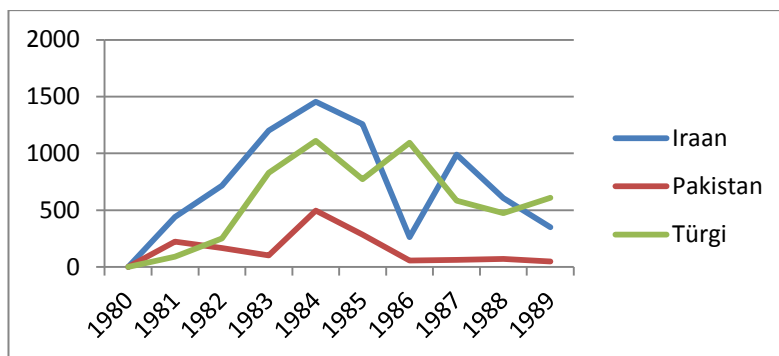
ECO

Eksport

ECO									
EKSPORT									
	Iraan			Pakistan			Türgi		
	Kokku	Pakistan	Türgi	Kokku	Iraan	Türgi	Kokku	Iraan	Pakistan
1980	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1981	442	3	439	225	199	26	91	85	6
1982	718	38	680	167	153	14	252	233	19
1983	1201	90	1111	102	97	5	830	791	39
1984	1455	48	1407	496	490	6	1110	1088	22
1985	1258	108	1150	285	271	14	772	751	21
1986	264	63	201	58	57	1	1095	1079	16
1987	991	130	861	62	60	2	584	564	20
1988	608	86	522	72	61	11	475	440	35
1989	350	100	250	49	37	12	609	546	63

Tabel 21. ECO riikide omavaheline eksport 1980-1989 (miljonit dollarit) (IMF)

ECO riikide omavaheline eksport on pärast 1985.aastat näidanud rohkem langemise märke ning üksikutel juhtudel on olnud areng positiivne. Kõige rohkem on kaubavahetusest kaotanud Pakistan, kelle eksport Türgiga on langenud osadel aastatel isegi 14-kordselt. Üks väheseid kaubavahetusi, mida ilmestab positiivne trend, on Türgi eksport Pakistani, mis on kasvanud viie aasta vältel kolmekordselt.

Tabel 22. ECO riikide kogu omavaheline eksport 1980-1989 (miljonit dollarit) (IMF)

Pärast Majanduskoostöö Organisatsiooni loomist on kõikide riikide eksport langenud mitmekordselt. Seda ilmestab hästi Iraan, kelle eksport on langenud kolmekordselt ja Pakistan, kelle eksport on langenud viiekordselt. See näitab, kui ebaefektiivne on olnud loodud organisatsiooni mõju riikidevahelisele ekspordile. Ainukene riik, kes on suutnud oma eksporti pikemas ajavahemikus suurendada, on olnud Türgi, kelle eksport on tõusnud 91 miljonilt dollarilt 609 miljoni dollarini.

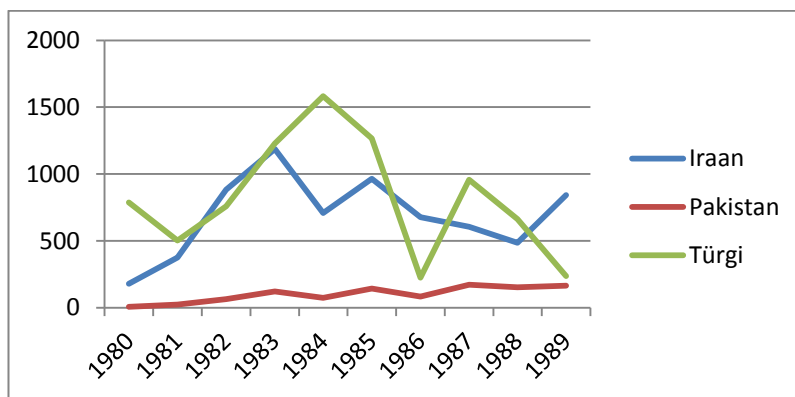
Import

ECO									
IMPORT									
	Iraan			Pakistan			Türgi		
	Kokku	Pakistan	Türgi	Kokku	Iraan	Türgi	Kokku	Iraan	Pakistan
1980	179	68	111	6	2	4	786	770	16
1981	376	84	292	24	3	21	502	483	19
1982	883	109	774	63	41	22	759	748	11
1983	1188	335	853	121	99	22	1228	1222	6
1984	708	185	523	73	53	20	1581	1565	16
1985	964	66	898	142	119	23	1267	1265	2
1986	678	91	587	83	69	14	225	221	4
1987	604	130	474	172	143	29	956	948	8
1988	486	61	425	153	86	67	663	660	3
1989	843	144	699	165	128	37	237	233	4

Tabel 23. ECO riikide omavaheline import 1980-1989 (miljonit dollarit) (IMF)

ECO riikide omavaheline import näitab positiivsemaid tulemusi, kui seda tegi eksport. Iraani ja Pakistani import on olnud küll ebastabiilne, kuid üldjuhul näitavad kasvutrende. Teine lugu on Türgiga, kellel suuremad importimised jäävad organisatsiooniga liitumise eelnevasse aega ning kelle eksport on viie aasta lõikes kahanenud viis korda. See näitab jällegi, et loodud majanduse ja koostöö ühendus pole algusaastatel suutnud kasvatada riikide importi sellises mahus nagu oleks võinud loota.

Ainukene omavaheline import, mis on suurenenud, on Iraani import Türgist, mis on 10 aasta jooksul kasvanud kuus korda. Ülejäänud riigid ja nende koostöö on olnud pidevas kõikumises.

Tabel 24. ECO riikide kogu omavaheline import 1980-1989 (miljonit dollarit) (IMF)

Pakistan on suutnud hoida ainukesena oma kogu importi stabiilsena ning on märgata kasvavat trendi. Teiste riikide puhul on näha ebastabiilsust ning impordi vähenemist, eriti Türgi puhul.

Kaubandusbilanss

ECO			
Kaubandusbilanss			
	Iraan	Pakistan	Türgi
1980	–	–	–
1981	66	201	-411
1982	-165	104	-507
1983	13	-19	-398
1984	747	423	-471
1985	294	143	-495
1986	-414	-25	870
1987	387	-110	-372
1988	122	-81	-188
1989	-493	-116	372

Tabel 25. ECO riikide kaubandusbilanss import 1980-1989 (miljonit dollarit) (IMF)

Riikide kaubandusbilansid kõiguvad ülejäägi ja puudujäägi vahel. Kõige negatiivsemalt mõjutab see Pakistani, kelle kaubandusbilanss on peale kaubandusühenduse loomist jäänud puudujääki. Teiste riikide kaubandusbilanssidest kindlalt mustrit välja ei tule ning võime järeldada, et see ei mõjuta riikide majanduslikku arengut, kuna otseselt pikema aja jooksul puudujääk ei ole ühelgi riigil süvenenud.

SKP

ECO										
SKP										
	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Iraan	94	100	126	156	162	180	209	134	123	120
Pakistan	23	28	31	29	31	31	32	33	38	40
Türgi	68	71	65	62	60	67	76	87	91	107

Tabel 26. ECO riikide SKP 1980-1989 (miljardit dollarit) (Maaailma Pank)

Tabelist 26 on näha, et Iraani SKP on olnud kasvavas trendis ning pärast majandusühenduse loomist on see trend jätkunud, kuid mõne aasta pärast vajunud langusesse, kaotades peaaegu poole Iraani 1986.aasta SKPst. Teiste riikide puhul on märgata mõõdukat kasvu. Eriti eeskujulik on olnud Türgi, kelle SKP on peale 1985.aastat kasvanud ligi 60% võrra.

Kokkuvõttes näeme, et ECO riikide omavaheline kaubavahetus on kohati olnud suurem enne organisatsiooni loomist. Eriti on märgatavad Türgi ja Iraan, kelle puhul import ja eksport mõlemad langesid. Samuti puudutas kaubavahetuse muutus Pakistani, kelle kaubandusbilanss on organisatsiooni loomise algusest jäänud miinusesse. Kindlasti ei saa väita, et majanduslangus oleks põhjustatud ainult omavahelise kaubanduse langemisest, kuid oma mõju see avaldas.

Järeldus

Uurimuse alguses püstitasin kaks hüpoteesi millele analüüsi käigus vastust otsisin. Esimene nendest oli, et regionaalne vabakaubandus toob riikidevahelise kaubanduse suurenemise. Analüüsi käigus nägin, et kõikidel juhtudel see nii ei olnud. Antud hüpoteesile vastasid ainult kaks organisatsiooni, MERCOSUR ja NAFTA, kelle impordi kui ka ekspordi numbrid suurenesid mitmekordselt peale regionaalse vabakaubandus ala loomist. Vastupidiselt läks CEMACi ja ECOga. Nende organisatsioonide kaubavahetus näitas üles suuri kõikumisi ja ebastabiilsust. Kuigi CEMACi import ja eksport läksid küll hiljem tõusuteele, siis ei saa öelda, et kaubavahetus liikmesriikide vahel oleks suurenenud. Tähtis on vaadata kaubandust ka detailsemalt kuna CEMACi puhul oli näha, et kuigi vabakaubandus ala oli loodud, siis import ja eksport osade liikmesriikide vahel ei toimunud üldse. Seega Dalimovi väide, et riikide arv suurendab regionaalset kaubavahetust, ei pea siinkohal paika. Valitud neljasst organisatsioonist oli kõige täbarama käekäiguga ECO, kelle kaubavahetus langes peale organisatsiooni loomist kahe kordselt. Seega võime öelda, et esimene hüpotees ei kehtinud ning regionaalne vabakaubandus ei pruugi vähemalt esimese viie organisatsiooni tegutsemisaasta jooksul tuua vabakaubanduse suurenemist.

Põhjuseid, miks regionaalne vabakaubandus kõikide organisatsioonide üldist vabakaubandust ei tõstnud, võime leida Newfarmeri (2006) uurimusest. Ta väitis, et arengumaadel on trend mitte rakendada riikidevahelisi kokkuleppeid kuna järelevalve mehhanismid on nõrgad ning vastava poliitika elluviijad ei ole piisavalt järjekindlad. Lisaks võis riikide vahelist kaubandust mõjutada ka eelnevalt nõrk majandus, mis ei soosi koheselt suuremat riikide vahelist kaubavahetust (Tianshu 2007). Neid väited tõestasid hästi CEMACi ja ECO riikide impordi ja ekspordi tabelid, kus võisime näha, et riikide kaubavahetus oli väga kõikuv ning enamasti negatiivse trendiga. Sellest võime järeldada, et CEMACi ja ECO riigid ei jälginud välja töötatud põhimõtteid ning ei teinud selle nimel järjepidevalt tööd. Vastupidiselt võime öelda, et MERCOSURi ja NAFTA riigid pidasid omavahelistest kokkulepetest kinni ning suutsid läbi regionaalse integratsiooni kasvatada omavahelist kaubavahetust. Kindlasti mängis rolli ka see, et nende riikide SKP väärtused olid suuremad, mis ühtlasi aitas kaasa ka suuremale kaubavahetusele.

Teiseks hüpoteesiks väitsin, et riikidevaheline kauplemine toob kaasa majandusliku edu suurenemise. Esmalt uurisin riikide kaubandusbilansse, et näha kuidas on omavaheline eksport ja import mõjutanud riigi arengut ja käekäiku. Campbell (2015;37) väitis, et suurema kaubandusbilansi puudujäägi korral mõjutab see riigi SKP kasvu ning pidurdab majanduse arengut. Kõikide organisatsioonide puhul oli märgata, et nende liikmesriigid ei oma ühte kindlat kaubandusbilansi mustrit, vaid enamuse riike kõigub positiivse ja negatiivse jäägi piiril mail. Enim oli kaubandusbilansi puudujääki märgata CEMACi puhul, kelle kuuest riigist kolm olid peale organisatsiooni loomist pidevalt kaubandusbilansi puudujäägis. Kokkuvõttes näeme, et see ei mõjutanud nende riikide SKPd ning võime järeldada, et kaubandusbilanssi puudujääk oli piisavalt väike ning ei mõjunud nende majandusele halvasti. Kõige suurema kaubandusbilansi puudujäägiga riik oli USA, kelle puudujääk ulatus 4 miljardi dollarini. Kuna USA on üks maailma suurima kaubandusega riik, siis kokkuvõttes jääb see summa väga väikeseks ning tegelikult ei mõjuta nende SKP arengut. Kõikide organisatsioonide liikmesriikide seas näeme me vaid kaht riiki, kes ei suutnud kasvatada oma majandust pärast vabakaubandus ala loomist. Selleks oli ECO liige Iraan, kelle SKP langes hoopis 30% võrra ja Mehhiko, kelle majandus langes mõne % võrra. Teisest küljest ei olnud märgata kummagi riigi puhul, et kaubandusbilanss oleks olnud tugevas miinuses, et see oleks võinud mõjutada nende majanduslangust. Mehhiko kaubandusbilanss oli isegi suures ülejäägis, kuid see ei suutnud piisavalt mõjutada nende majanduskasvu.

Põhjused, miks Mehhiko ja Iraan ei suutnud kasvatada oma majandust võivad peituda selles, et nad ei suutnud oma majandust piisavalt kiiresti ja ulatuslikult liberiseerida ning kuna kõikide liikmesriikide tariifid langesid, siis ei toonud see kaasa oodatud majanduslikku edu (Maailma Pank 2005; 57-59). Kokkuvõtteks peab tõdema, et regionaalne kaubavahetus on mõjutanud enamuse riikide SKP kasvu ning aidanud kaasa suurema majandusliku edu saavutamisele. Sellegipoolest ei saa antud töös püsitatud hüpoteesi tõeseks pidada, kuna nägime, et eksisteerib riike, kelle majandusele positiivset mõju regionaalsed kaubandusorganisatsioonid anda ei suutnud.

Kokkuvõte

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli uurida regionaalsete vabakaubandusorganisatsioonide efektiivsust vabakaubanduse edendamisel. Peamiseks eesmärgiks oli aru saada, kas regionaalsed vabakaubandusorganisatsioonid näitasid üles efektiivsust nende loomise esimesel viiel aastal. Selle jaoks analüüsisin nelja regionaalset kaubandusorganisatsiooni ja nende liikmesriikide kaubandust ning majandusnäitajaid.

Kuigi mitmed autorid (Frankel, Tiasnhu, Maailma Pank 2005) räägivad, et regionaalne vabakaubandus peaks tooma kaasa majanduse kasvu ning kaupade parema liikumise, siis selle töö põhjal võis ka näha, et alati see nii ei ole. Sellele pakkusid oma põhjuseid välja ka osad autorid (Daimov, Balassa ja Robson), et regionaalne kaubandus ei pruugi alati toimida, kuna omavahelistest kokkulepetest ei peeta kinni ning järelvalve mehhanismid on nõrgad. Lisaks rõhutati veel, et arengumaadel on raskem kaubanduses osaleda, kuna neil on tootmine juba niigi odav ning riikide majandused on nõrgad. Nendele teooriatele andis kinnitust ka antud uurimus – neljast valitud organisatsioonist osutusid edukaks vaid MERCOSUR ja NAFTA, kelle puhul oli märgata liikmesriikide omavahelise kaubavahetuse suurenemist ning riikide majandusliku heaolu kasvu. Kaks ebaõnnestunud organisatsiooni olid CEMAC ja ECO. CEMAC-i puhul oli näha, et osade riikide vahel kaubavahetus üldse puudus ning ECO puhul on näha, kuidas kaubavahetuse mahud mitmekordselt vähenesid. Seega saab väita, et uurimuse alguses püstitatud kaks hüpoteesi ei osutunud tõseks. Kõik valitud regionaalsete kaubandusorganisatsioonid ei suutnud esimesel viiel aastal suurendada omavahelist kaubavahetust. Samuti ei suutnud regionaalne kaubandus aidata kaasa kõikide riikide majanduskasvule. Kokkuvõttes võime järeldada, et kõik regionaalsed kaubandusorganisatsioonid ei ole olnud efektiivsed oma esimestel loomisaastatel.

Summary

A comparative study on the effectiveness of regional trade organizations on the promotion of free trade

The aim of this paper is to examine the regional trade organizations and their efficiency in the promotion of free trade in the first five years of their establishment. For this purpose four regional trade organizations were chosen. North American Free Trade Agreement, MERCOSUR, Central African Economic and Monetary Community and Economic Cooperation Organization. The research concentrates on the first five years since the inception of the regional trade organizations and for the better comparison five years before that. The main goal is to understand whether regional trade has contributed to the country's economic development. Two hypothesis are made on which this study tries to find answers. First is that regional free trade has led to an increase in trade between the member countries. This hypothesis aims to find out the impact that regional trade organization may have to trading. Second hypothesis argues that the intra-bloc trade has led to an increase in economic success. The aim is to find out whether regional trade between the member countries will ensure an increase in the national economy.

The bachelor's thesis has been divided into three parts. To begin with, the first part provides an overview of the free trade theories and explains in more depth about regional trade. Several authors bring out the main advantages and disadvantages of regional trade. In addition, indicators of efficiency were introduced and explained. The chosen indicators are GDP, balance of trade and member countries' import and export.

The second part of the work concentrates on the chosen regional organizations. This paragraph explores the creation of the organizations and their regional trade agreements and brings out the main goals of trade agreements.

The bachelor's thesis third part analyzes the intra-bloc trade, trade balance and GDP of regional trade organization. For that purpose every organization was analyzed separately to see exact trade and GDP patterns between the member states.

The conclusion is that regional trade doesn't always increase trade between the member countries. It was best seen with CEMAC and ECO who couldn't increase trade between their countries. The problem with CEMAC was that not only trade between countries could not increase but some countries did not trade between each other at all. This may be caused by the smaller markets and mainly because both of these organizations could not adapt with the regional trade agreements. Opposite story was with NAFTA and MERCOSUR who showed both very positive trends of trade between the member countries. Furthermore, the intra-bloc trade did not led all member countries to an increase in economic success. Though most of the countries showed some kind of economic increase in their GDP, there were two exceptions. First was Iran who is the member of ECO and secondly Mexico who is the member of MERCOSUR. The research showed that trade balance wasn't in deficit so trade balance didn't have any effect. This research shows that not all regional trade organizations are effective.

Kasutatud kirjandus

1. **Baier, S. L., Bergstrand, J. H., Egger, P., & McLaughlin, P. A.** 2008. Do economic integration agreements actually work? Issues in understanding the causes and consequences of the growth of regionalism. *The World Economy*, 31(4), 461–497.
2. **Balassa, Bela.** 1962. *The theory of economic integration*. London: George Allen & Unwin.
3. **Boudreaux, J. Donald.** 2015. The Benefits of Free Trade: Addressing the Myths. Mercatus Center at George Mason University. 1.
<http://mercatus.org/publication/benefits-free-trade-addressing-key-myths>. (külastatud 16 mai, 2016)
4. **Campbell, Michael.** 2015. Mercosur And Its Impact On The Pac's Economic Development, Free-Trade Promotion And Growth Since Its Inception. *International Journal Of Business & Economics Perspectives*, 10(1), 31-32,37.
5. **Daimov, Ravshanbek .** 2008. Modelling international economic integration: an oscillation theory approach, Victoria, Trafford, 2008, lk 234
6. **ECO kodulehekül.** <http://www.ecosecretariat.org/MainMenu/who.htm>. (külastatud 10 mai,2016)
7. **Frankel, Jeffrey A..** 1997. *Regional trading blocs in the world economic system*. Peterson Institute . <http://bookstore.piie.com/book-store/72.html> (külastatud 14 mai,2016)
8. **Freund, Caroline L., and Emanuel Ornelas.** 2010. "Regional trade agreements." *World Bank Policy Research Working Paper Series*. 5-6.
9. **Hartzenberg, Trudi.** 2011. *Regional Integration in Africa, World Trade Organization Economic Re-search and Statistics Division*. Staff Working Paper. 3
https://www.wto.org/english/res_e/reser_e/ersd201114_e.pdf
(külastatud 16 mai,2016)
10. **International Democracy Watch kodulehekül.**
<http://www.internationaldemocracywatch.org/index.php/central-african-economic-and-monetary-community> . (Külastatud 10 mai, 2016)
11. **Johnson, Walter.** 2015. Characteristics of Free Trade.
http://www.ehow.com/list_5974036_characteristics-trade.html (külastatud 17 mai, 2006)

12. **Krugman, Paul R.** 1991. *Geography and trade*. MIT press.
13. **Liu, Tianshu.** 2007. The Impact of Regional Trade Agreements on Trade. Chinese Economy, 40(2), 70-96. <https://researchbank.rmit.edu.au/eserv/rmit:9788/Liu.pdf> (külastatud 16 mai, 2016)
14. **Maailma Atlase koduleht.** URL <http://www.worldatlas.com/aatlas/ctycodes.htm>. Kasutatud 13.05.2016
15. **Maailma Pank** . 2005. Global Economic Prospects 2005 : Trade, Regionalism and Development. Washington, DC. 57-59, 64-66
http://siteresources.worldbank.org/INTGEP2005/Resources/GEP107053_Ch03.pdf (Külastatud 16 mai, 2016)
16. **Maailma Pank.** Andmebaas.
<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD> (külastatud 5 mai, 2016)
17. **NAFTA kodulehekülg.** <http://www.naftanow.org/> (külastatud 10 mai,2016).
18. **Newfarmer, Richard.** 2006. "Regional trade agreements: Designs for development." *00 Trade, Doha, and Development*. 249-251
19. **Raphael Auer and Andreas M. Fischer.** 2010. "The Effect of Low Wage Import Competition on US Inflation Pressure," *Journal of Monetary Economics* 57, no. 4 : 491–503
20. **Rahvusvaheline Valuutafond (IMF).** Kaupavoogude Andmebaas.
<http://data.imf.org/?sk=9D6028D4-F14A-464C-A2F2-59B2CD424B85&ss=1390030341854> (külastatud 2 mai,2016)
21. **Robson, Peter.** 1987. *The economics of international integration* (3rd ed.). London: George Allen & Unwin.
22. **Sullivan, Arthur; Steven M. Sheffrin.** 2003. *Economics: Principles in action*. Upper Saddle River, New Jersey 07458: Pearson Prentice Hall. 462.
23. **Zissimos, Ben.** (2002). Why are trade agreements regional? A theory based on noncooperative networks. Working Paper. Coventry: University of Warwick, Department of Economics. Warwick economic research papers (No.652).

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Andry Padar,

(autori nimi)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Regionaalsete kaubandusorganisatsioonide efektiivsuse võrdlus vabakaubanduse edendamisel ,

(lõputöö pealkiri)

mille juhendaja on _____ Raul
Toomla _____,

(juhendaja nimi)

- 1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;
- 1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.
2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus 16.05.2016